

แนวทางการปฏิบัติราชการที่น่าสนใจจากคำวินิจฉัยของศาลปกครองสูงสุด
เรื่อง ลงชื่อตรวจรับพัสดุโดยไม่มีหน้าที่ อ้างเจตนาดี ทำไม่ได้
(คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.๑๓๓๘/๒๕๖๐)^๑

สรุปสาระสำคัญคำวินิจฉัยศาลปกครอง

การที่ผู้บังคับบัญชาลงนามรับพัสดุอะไหล่รถยนต์โดยมิได้มีคำสั่งแต่งตั้งให้เป็นกรรมการตรวจรับพัสดุ ถือเป็นกรกระทำโดยไม่มีอำนาจ จนเป็นเหตุให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุซึ่งได้มีคำสั่งแต่งตั้งโดยเฉพาะให้ตรวจรับอะไหล่รถยนต์และเป็นผู้ได้บังคับบัญชา จำใจต้องลงนามตรวจรับพัสดุโดยไม่มีการตรวจรับจริง แม้ผู้บังคับบัญชาจะอ้างว่าต้องลงชื่อรับพัสดุไว้ก่อนเพื่อให้ทันเบิกจ่ายเงิน แต่ข้อเท็จจริงปรากฏว่า หากมีการส่งมอบอะไหล่รถยนต์จริงก็ยังมีเวลาเพียงพอที่จะตรวจรับพัสดุได้ทันปีงบประมาณ เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุมดูแลพัสดุยืนยันว่า ผู้ขายไม่ได้ส่งมอบพัสดุและลายมือชื่อในใบเสร็จรับเงินไม่ใช่ของผู้ขาย จึงเชื่อได้ว่ามีการลงชื่อรับพัสดุโดยไม่มีอะไหล่รถยนต์ตามที่จัดซื้อจริง การปฏิบัติหน้าที่ของผู้บังคับบัญชาจึงเป็นการจงใจฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ อันก่อให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐ และต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน ตามมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

คดีนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ (กองทัพอากาศ) มีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีและคณะกรรมการตรวจรับพัสดุใช้ค่าสินไหมทดแทน กรณีที่ผู้ฟ้องคดีในขณะดำรงตำแหน่งรองเสนาธิการฐานทัพอากาศ ทำหน้าที่รักษาการหัวหน้าแผนกส่งกำลังบำรุงและหัวหน้ากองขนส่ง ได้รับมอบหมายจากผู้บัญชาการฐานทัพอากาศให้เป็นผู้ยืมเงินสวัสดิการของฐานทัพอากาศ เพื่อจัดซื้ออะไหล่รถยนต์สำหรับซ่อมเองและจ้างเอกชนซ่อม ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ลงลายมือชื่อรับอะไหล่รถยนต์ที่สั่งซื้อ ทั้งที่ไม่มีอำนาจจนเป็นเหตุให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาของผู้ฟ้องคดีจำใจลงนามตรวจรับพัสดุดังกล่าว โดยที่ไม่ได้มีการตรวจรับพัสดุจริง ผู้ฟ้องคดียื่นอุทธรณ์คำสั่งต่อผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ (ผู้บัญชาการทหารเรือ) ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๒ ไม่เห็นด้วยกับอุทธรณ์ ผู้ฟ้องคดีจึงยื่นฟ้องคดีต่อศาลปกครอง ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งเพิกถอนคำสั่งของผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ที่ให้ผู้ฟ้องคดีใช้ค่าสินไหมทดแทน

ศาลปกครองสูงสุดวินิจฉัยว่า แม้ว่าผู้ฟ้องคดีจะดำรงตำแหน่งรองเสนาธิการฐานทัพอากาศ ทำหน้าที่หัวหน้ากองขนส่งและรักษาการหัวหน้าแผนกส่งกำลังบำรุง ซึ่งเกี่ยวข้องกับการก่อสร้างบำรุงซ่อมบำรุง การจัดหา การสะสม การจัดซื้อ จัดจ้าง การแจกจ่าย และการจำหน่ายพัสดุ เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของฐานทัพอากาศและหน่วยงานต่าง ๆ ในพื้นที่ภาคใต้ก็ตาม แต่ถือเป็นอำนาจหน้าที่ทางบริหาร มีใช้อำนาจหน้าที่เฉพาะเจาะจง ซึ่งผู้บัญชาการฐานทัพอากาศได้มีคำสั่งโดยเฉพาะแต่งตั้งให้นาวาตรี ฉ. เรือเอก ป. เรือเอก ก. และเรือโท ศ. เป็นคณะกรรมการตรวจรับอะไหล่รถยนต์ที่พิพาท ส่วนผู้ฟ้องคดีไม่ได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการตรวจรับอะไหล่รถยนต์ที่พิพาทแต่อย่างใด ซึ่งตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๗๑ กำหนดให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุมีหน้าที่ตรวจรับพัสดุที่ซื้อหรือจ้างให้ถูกต้องครบถ้วนแล้วจึงมอบพัสดุที่ซื้อหรือจ้างให้เจ้าหน้าที่พัสดุพร้อมทำใบตรวจรับพัสดุนั้น แล้วมอบใบตรวจรับให้ผู้ขายหรือผู้รับจ้างและเจ้าหน้าที่พัสดุเพื่อเบิกจ่ายเงินตามระเบียบของทางราชการต่อไป

การที่ผู้ฟ้องคดีไปลงนามรับพัสดุอะไหล่รถยนต์ที่พิพาท โดยไม่ได้มีหน้าที่ในการตรวจรับพัสดุ จึงเป็นการกระทำไปโดยไม่มีอำนาจ และยังเป็นเหตุหนึ่งให้กรรมการตรวจรับพัสดุซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาของผู้ฟ้องคดีย่อมมีความยำเกรงไม่มากนักน้อยในการที่จะไปปรื้อการตรวจรับอะไหล่รถยนต์ที่จัดซื้ออีก

^๑ สำนักวิจัยและวิชาการ สำนักงานศาลปกครอง. หลักกฎหมายจาก บทความสันติปกครองที่น่าสนใจ เล่ม ๑๒.

อีกทั้งการส่งมอบอะไหล่รถยนต์ดังกล่าวหากมีอยู่จริงก็ยังมีเวลาตรวจรับได้ โดยเมื่อพิจารณาตามใบเสร็จรับเงินที่ผู้ฟ้องคดีเข้าไปเกี่ยวข้องก็อยู่ในช่วงเดือนกรกฎาคมถึงเดือนสิงหาคม ๒๕๔๕ ซึ่งยังมีเวลาเพียงพอที่จะตรวจรับพัสดุได้ทันปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๔๕ การที่ผู้ฟ้องคดีอ้างว่าต้องลงชื่อรับพัสดุอะไหล่รถยนต์ไว้ก่อน แล้วจึงส่งมอบให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุตรวจต่อไปเพื่อให้ทันเบิกจ่ายเงินค่าอะไหล่ จึงไม่มีน้ำหนักที่จะรับฟังได้ ประกอบกับคำให้การของเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ควบคุมดูแลพัสดุของฐานทัพเรือได้ยืนยันว่า ผู้ชายไม่ได้ส่งมอบพัสดุนั้นจึงไม่ยอมลงชื่อในช่องผู้รับสินค้า และคณะกรรมการตรวจรับพัสดุได้ให้การยืนยันว่าไม่เคยเห็นอะไหล่รถยนต์ที่จัดซื้อ แต่ต้องลงลายมือชื่อตรวจรับพัสดุเนื่องจากผู้ฟ้องคดีได้ลงชื่อรับอะไหล่รถยนต์แล้ว นอกจากนั้นลายมือชื่อของผู้ชายในใบเสร็จรับเงินก็ไม่ใช่ลายมือชื่อของผู้ชาย จึงเป็นที่เชื่อได้ว่าผู้ฟ้องคดีได้ลงชื่อรับพัสดุโดยไม่มีอะไหล่รถยนต์ตามที่จัดซื้อจริง

การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ฟ้องคดีดังกล่าวจึงเป็นการกระทำที่จงใจฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่ให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุเป็นผู้รับมอบอะไหล่รถยนต์ที่พิพาท อันก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ผู้ฟ้องคดีจึงต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายใหม่ทดแทนให้แก่ผู้ถูกฟ้องคดีที่ ๑ ตามมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และมาตรา ๘ แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙ คำสั่งเรียกให้ผู้ฟ้องคดีชดเชยค่าสินไหมทดแทนจึงเป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย

หลักกฎหมายและบรรทัดฐานของคดีนี้

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๗๑ กำหนดให้คณะกรรมการตรวจรับพัสดุมีหน้าที่ตรวจรับหรือรับมอบพัสดุที่ซื้อหรือจ้างให้ถูกต้องครบถ้วน แล้วจึงมอบพัสดุดังกล่าวให้เจ้าหน้าที่พัสดุ พร้อมทำใบตรวจรับพัสดุและมอบใบตรวจรับให้ผู้ขายหรือผู้รับจ้างและเจ้าหน้าที่พัสดุ เพื่อเบิกจ่ายเงินตามระเบียบของทางราชการต่อไป กรณีที่เจ้าหน้าที่ผู้ใดไม่ได้รับแต่งตั้งให้เป็นกรรมการตรวจรับพัสดุ แต่กลับทำหน้าที่และลงลายมือชื่อรับพัสดุ ถือเป็นกรกระทำโดยไม่มีอำนาจและเป็นการจงใจฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามกฎหมายหรือระเบียบที่ทางราชการกำหนดไว้ ซึ่งหากการตรวจรับพัสดุโดยไม่มีอำนาจนั้นทำให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ จะถือเป็นกรกระทำละเมิดที่หน่วยงานของรัฐมีอำนาจออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบชดเชยค่าสินไหมทดแทนได้ ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. ๒๕๓๙

สืบค้นและเรียบเรียงโดย

นายสุรียา ดวงจิตร ตำแหน่งนิติกรปฏิบัติการ

ส่วนพัฒนากฎหมายและให้คำปรึกษา กองกฎหมาย